

ΟΡΟΙ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

1. Με τη Χάρη του Θεού, εν ονόματι του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, συναντηθήκαμε σε αυτό το μέρος εμείς, που θέσαμε ένα και μόνο σκοπό στην κατ' ευσέβεια ζωή μας. Κι εσείς μεν επιθυμείτε φανερά να μάθετε κάτι από το τι συντελεί στην σωτηρία, εγώ δε, είναι ανάγκη να αναγγείλω τις εντολές του Θεού νύχτα και μέρα ενθυμούμενος τον Απόστολο που λέγει «επι τρία χρόνια δεν έπαψα να νουθετώ νύχτα και μέρα τον καθένα σας».
2. Για όλα αυτά και επειδή ο παρών χρόνος είναι για μας καταλληλότετος, ο τόπος δε αυτός μας παρέχει ησυχία και ελευθερία από τους θορύβους του έξω κόσμου, ας προσευχηθούμε όλοι μαζί, ώστε εμείς μεν να δώσουμε στους συνυπηρέτες μας το κατάλληλο χρόνο του σιτηρέσιου των εσείς δε αφού δεχθείτε τον λόγο, όπως η αγαθή γη, να αποδώσετε τον τέλειο και πολλαπλάσιο καρπό της δικαιοσύνης, όπως λέει η Γραφή.
3. Σας παρακαλώ λοιπόν, με την αγάπη του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, που προσέφερε τον εαυτόν του για τις αμαρτίες μας, ας καταπιαστούμε επιτέλους με την φροντίδα των ψυχών μας ας λυπηθούμε για την ματαιότητα του προηγούμενου βίου μας ας αγωνιστούμε για τα μέλλοντα αγαθά προς δόξα του Θεού και του Χριστού και του Παράκλητου και Αγίου Πνεύματος.
4. Ας μη παραμείνουμε σε αυτή την κατάσταση της νωθρότητας και της χαλάρωσης. Ας μη χάνουμε πάντοτε με την νωθρότητα μας την παρούσα ευκαιρία και ας μην αναβάλουμε για αύριο και για το μέλλον το ξεκίνημα των καλών έργων. Διότι έτσι θα βρεθούμε από τον απαιτούντα τις ψυχές μας ανέτοιμοι ως προς τα αγαθά έργα και θα αποβληθούμε από τη χαρά του νυφικού θαλάμου και θα χύνουμε μάταια και ανώφελα δάκρυα, κλαίγοντας τότε, όταν η μετάνοια θα είναι ανώφελη, για όλο το χρόνο το χρόνο της ζωής μας που πέρασε κακώς.
5. «Τώρα είναι καιρός ευπρόσδεκτος» λέει ο απόστολος, «τώρα είναι ημέρα σωτηρίας». Αυτός ο κόσμος είναι της μετάνοιας, εκείνος της ανταπόδοσης, αυτός είναι της υπομονής, ενώ εκείνος της παρηγοριάς.

6. Τώρα ο Θεός είναι βοηθός των επιστρεφόντων από τον καιρό δρόμο, τότε θα είναι φοβερός και απαράλογιστος κριτής των ανθρωπίνων πράξεων και λόγων και σιέψεων. Τώρα απολαμβάνουμε τη μακροθυμία του, τότε θα γνωρίσουμε τη δικαιοκρισία του, όταν δηλαδή αναστηθούμε, οι μεν στην αιώνια κόλαση, οι δε στην αιώνια ζωή και θα λάβει ο καθένας σύμφωνα με τα έργα του.
7. Για πότε αναβάλλουμε την υπακοή μας στον Χριστό, που μας κάλεσε στην επουράνια βασιλεία του; Δε θα ξεμεθύσουμε; Δε θα επιστρέψουμε από την ζωή που ζούμε κατά συνήθεια στην ακριβή τήρηση του Ευαγγελίου;
8. Δεν θα βάλουμε μπροστά μας την φοβερή και λαμπρή εκείνη μέρα του Κυρίου, κατά την οποία οι μεν αφού πλησιάσουν με τα έργα τους θα γίνουν στα δεξιά του δεκτοί στη βασιλεία των Ουρανών, οι δε διωγμένοι προς τα' αριστερά, γιατί δεν έκαναν αγαθά έργα, θα σκεπαστούν εντελώς από το πυρ της κολάσεως και από το σκότος το αιώνιο; «Εκεί» λέει η Γραφή, «θα είναι το κλάμα και το τριζιμο των δοντιών».
9. Εμείς δε, ενώ λέμε ότι επιθυμούμε τη Βασιλεία των Ουρανών, δε φροντίζουμε να την κερδίσουμε με εκείνα τα έργα με τα οποία είναι δυνατόν να γίνει αυτό, αλλά χωρίς να κοπιάζουμε καθόλου για την εκπλήρωση των εντολών του Κυρίου, φανταζόμαστε με την ματαιότητα του νου μας ότι θα επιτύχουμε ίσες τιμές με αυτούς που έχουν αντισταθεί κατά της αμαρτίας μέχρι θανάτου.
10. Ποιος κατά τον καιρό της σποράς, παραμένοντας αργός στο σπίτι του ή κοιμώμενος όταν ήρθε ο θερισμός γέμισε την αγιάλη του με τα σπαρτά; Ποιος τρύγησε αμπελώνα που δεν φύτεψε και δεν καλλιέργησε ο ίδιος; Οι καρποί ανήκουν σε εκείνους που κοπιάζουν, οι τιμές και τα στεφάνια ανήκουν στους νικητές. Ποιος ποτέ στεφανώνει εκείνον που ούτε καν βγήκε σε συνάντηση του αντιπάλου; Αλλά και αν έχει βγει όχι μόνον χρειάζεται να νικήσει, αλλά και να αγωνιστεί σύμφωνα με τους κανονισμούς όπως λέει ο απόστολος
11. Αυτό σημαίνει να μην παραβεί ούτε στο ελάχιστον κανένα κανονισμό, αλλά να εκτελέσει το κάθε τι έτσι όπως διατάχθηκε. «Γιατί είναι μακάριος» λέει η Γραφή, «ο δούλος εκείνος τον οποίο όταν έλθει ο Κύριος θα βρει να ενεργεί όχι όπως λάχει», αλλά «να ενεργεί έτσι» (όπως διατάχθηκε) και «αν προσφέρεις μεν ορθώς, δεν χωρίσεις όμως την προσφορά σου ορθώς, αμαρτησες»
12. Εμείς όμως επειδή νομίσσαμε ότι έχουμε εφαρμόσει μια εντολή, (γιατί δεν μπορώ να πω, εφαρμόσαμε, δεδομένου ότι όλες οι εντολές αλληλοεξαρτώνται

σύμφωνα με την ορθή έννοια του λόγου της Γραφής, ώστε με την κατάλυση μιας εντολής καταλύονται κατ' ανάγκη και όλες μαζί οι άλλες) δεν περιμένουμε την οργή του Θεού για τις εντολές που παραβήκαμε αλλά αναμένουμε τα τιμές για την μια εντολή που δήθεν τηρήσαμε.

13. Εκείνος που παρακράτησε ένα ή δύο από τα δέκα τάλαντα που του κατατέθηκαν προς φύλαξη, και απέδωσε τα υπόλοιπα, δε θεωρείται άνθρωπος αγαθής διαθέσεως, επειδή επέστρεψε τα περισσότερα, αλλά αποδεικνύεται άδικος και πλεονέκτης, διότι κατακράτησε τα ολιγότερα.
14. Αλλά γιατί μιλάω για κατακράτηση όταν ο άλλος , που εδέχθη εμπιστευτικά το ένα τάλαντο και το απέδωσε ολόκληρο και ακέραιο καταδικάζεται διότι δεν πρόσθεσε τίποτα εις το δοθέν;
15. Αυτός που τίμησε τον πατέρα του για δέκα χρόνια, τον χτύπησε όμως ύστερα μόνον μια φορά, δεν τιμάται σαν ευεργέτης αλλά καταδικάζεται ως πατροκτόνος. «Πορευθέντες» είπε ο Κύριος, «μαθητεύσατε πάντα τα έθνη, διδάσκοντες αυτούς» όχι άλλα μεν να τηρούν, άλλα δε να παραμελούν, αλλά «να τηρείται όλα όσα σας διέταξα».
16. Και ο απόστολος γράφει καθ' όμοιο τρόπο: « Δεν δίνουμε καμιά αφορμή σκανδάλου σε κανέναν για να μην προσαχθεί μομφή στην διακονία του κηρύγματος, αλλά παντού συνιστούμε τους εαυτούς μας σαν διάκονοι του Θεού». Εάν δεν ήσαν απαραίτητες όλες οι εντολές, για να πετύχουμε την σωτηρία, δεν θα είχαν γραφτεί όλες ούτε θα ορίζονταν να τηρηθούν όλες απαραίτητως.
17. Ποιό όφελος θα έχω από τις άλλες αρετές, αν πρόκειται, επειδή αποκάλεσα τον αδελφό μου ανόητο, να ευρεθώ ένοχος κολάσεως; Τι ωφελεί η ελευθερία από τις περισσότερες αμαρτίες όταν κρατείται κανείς δούλος από μία; « Διότι ο ποιών» λέγει, «την αμαρτία είναι δούλος της αμαρτίας». Ποιο είναι δε το κέρδος του να είναι κανείς απαθείς από τις περισσότερες ασθένειες, όταν φθείρεται το σώμα του από μία;
18. Άρα λοιπόν, θα ερωτήσει κανείς, οι περισσότεροι χριστιανοί που δεν τηρούν όλες τις εντολές, δεν θα αμειφθούν για την τήρηση μερικών; Στην περίπτωση αυτή είναι καλό να θυμηθούμε τον μακάριο Πέτρο, που ύστερα από τόσο μεγάλα κατορθώματα και τόσο σπουδαίους μακαρισμούς για ένα μόνον σφάλμα του ήκουσε το « εάν δεν σε νίψω δεν έχεις θέση πλησίον μου». Δε

χρειάζεται δε να ειπώ ότι αυτή η στάση του Πέτρου δεν έδειχνε νωθρότητα ούτε καταφρόνηση, αλλά ήταν απόδειξη τιμής και σεβασμού.

19. Κι όμως, μπορεί να ισχυρισθεί κανείς, είναι γραμμένο, ότι «όποιος επικαλεσθεί το όνομα του Κυρίου, θα σωθεί ώστε είναι αρκετή κι αυτή μόνο η επίκληση του ονόματος του Κυρίου, για να σώσει αυτόν που το επικαλείται. Ας ακούσουμε όμως κι αυτός τι λέει ο απόστολος « πως λοιπόν θα επικαλεσθούν αυτόν εις τον οποίον δεν πίστεψαν;». Εάν δεν έχει πίστη, άκουσε και τον Κύριο που λέγει «δεν θα εισέλθει εις την βασιλεία των ουρανών, πας ο λέγων εις εμέ, Κύριε, Κύριε, αλλά αυτός που κάνει το θέλημα του Πατρός μου, ο οποίος είναι εις τους ουρανούς».
20. Αλλά κι εδώ βέβαια, αυτός που τηρεί το θέλημα του Κυρίου, όχι όμως όπως θέλει ο Θεός ούτε με διάθεση αγάπης προς αυτόν, έχει ανώφελος ο ζήλος για τα κακά έργα, διότι, όπως είπε αυτός ο Κύριος μας Ιησούς Χριστός, πράττουν για να τους δουν οι άνθρωποι αλήθεια σας λέγω, ότι έχουν λάβει την ανταμοιβή τους. Εξ' αυτού και ο απόστολος Παύλος διδάχθηκε να πει, ότι και «αν διαθέσω όλα τα υπάρχοντά μου για να θρέψω πτωχούς και αν παραδώσω το σώμα μου για να καώ, δεν έχω όμως αγάπη, δεν ωφελούμαι σε τίποτα.
21. Γενικώς εγώ βλέπω τρεις διαφορετικές διαθέσεις, που μας οδηγούν προς την αναπότρεπτη ανάγκη της υπακοής ή δηλαδή αποφεύγουμε το κακό από φόβο για τις τιμωρίες, έτσι έχουμε δουλική διάθεση, ή επιδιώκουμε τα κέρδη του μισθού οπότε τηρούμε τις εντολές, για να επωφεληθούμε οι ίδιοι, κατά τούτο είμαστε όμοιοι με τους μισθωτούς, ή τηρούμε τις εντολές για το ίδιο το καλό και από αγάπη για τον Νομοθέτη μας και χαιρόμαστε, γιατί κριθήκαμε άξιοι να υπηρετούμε τόσο ένδοξο και αγαθό Θεό, έχουμε λοιπόν έτσι την διαθεσιμότητα των Υιών του.
22. Κι αυτός βέβαια που τηρεί τις εντολές του Θεού από φόβο και σκέπτεται πάντοτε την τιμωρία που φέρει η οκνηρία δεν θα τηρήσει μερικές μόνο από απ' τις εντολές, και τις άλλες θα τις παραβλέψει, αλλά θα θεωρήσει την τιμωρία για κάθε παράβαση εξ' ίσου τρομερή για τον εαυτό του.
23. Και γι' αυτό αυτός που ζαρώνει από σεβασμό θεωρείται μακάριος, στέκεται δε σταθερός στην αλήθεια, δυνάμενος να πει: « Έβλεπα τον Κύριο ενώπιον μου δια παντός, διότι ευρίσκεται εκ δεξιών μου, για να μην σαλευτώ», διότι δε θέλει

να παραλείψει τίποτα από τα καθήκοντά του και το «μακάριο είναι ο άνθρωπος που φοβάται τον Κύριο» Γιατί; Διότι «εις τας εντολές αυτού θα ευφρανθεί πολύ».

24. Δεν είναι λοιπόν στη φύση αυτού που φοβείται να περιφρονούν μια διαταγή που δέχθηκαν ή να την εκτελούν αμελώς Αλλά ούτε και ο μισθωτός θα θελήσει να παραβεί καμιά εντολή.
25. Διότι πως θα πάρει τον μισθό της εργασίας του εις τον αμπελώνα, χωρίς να τηρήσει τα συμφωνηθέντα; Γιατί αν παραλείψει κάτι που ήταν απαραίτητο να γίνει, γίνεται άχρηστος για τον εργοδότη. Ποιός λοιπόν θα πληρώσει μισθό για την ζημιά σε εκείνον ακριβώς που την προξένησε;
26. Η Τρίτη υπηρεσία προσφέρεται από αγάπη. Ποιος υιός λοιπόν που έχει σκοπό να ευχαριστήσει τον πατέρα του, ενώ τον ευφραίνει στα μεγάλα πράγματα, θα θελήσει να τον λυπήσει για ασήμαντα πράγματα; Θα είναι δε πολύ περισσότερο προσεκτικός, καθώς θα φέρει στην μνήμη του και τους λόγους του αποστόλου «και μη λυπείτε το Πνεύμα του Άγιο του Θεού με το οποίο είστε σφραγισμένοι.
27. Σε ποια κατηγορία λοιπόν θέλουν να ενταχθούν οι παραβαίνοντες τις περισσότερες εντολές του Θεού; Διότι αυτοί ούτε ως Πατέρα τον υπηρετούν ούτε τον υπακούουν ως πολλά υποσχόμενο ούτε εργάζονται γι αυτόν ως Δεσπότη. « Διότι αν εγώ είμαι Πατήρ», λέει η Γραφή, «που είναι η δόξα μου;» Κι αν εγώ είμαι Κύριος, που είναι ο προς εμέ φόβος;». Διότι «ο φοβούμενος τον Κύριο στις εντολές του α ευφρανθεί πολύ» όπως δε λέει και ο απόστολος, «δια της παραβάσεως του νόμου τον Θεό ατιμάζεις».
28. Πως λοιπόν να περιμένουμε για τους εαυτούς μας μακαριότητα ζωής και ισοπολιτεία με τους αγίους και την χαρά μετά των αγγέλων ενώπιον του Χριστού, αν προτιμήσαμε τη ζωή της ηδονής από τη ζωή των εντολών; Οι προσδοκίες αυτού του είδους είναι γνώρισμα ανώριμου νου.
29. Πως θα είμαι μαζί με τον Ιώβ εγώ που δεν δέχτηκα ούτε την συνήθη θλίψη ευχαριστώντας τον Θεό; Πως θα είμαι μαζί με τον Δαβίδ εγώ που δεν έδειξα μακροθυμία απέναντι στον εχθρό μου; Πως θα είμαι μαζί με τον Δανιήλ εγώ που δεν εζήτησα το Θεό με συνεχή εγκράτεια και φιλόπονη προσευχή; Πως θα είμαι με τον καθένα από τους αγίους εγώ που δεν ακολούθησα τα ίχνη τους; Ποιος αθλοθέτης είναι τόσο ανίκανος, ώστε να κρίνει άξιους των αυτών στεφάνων το

νικητή και τον μη αγωνιστή; Ποίος στρατηγός κάλεσε εκείνους που ούτε έλαβαν μέρος εις την μάχη να μοιραστούνε εξ ίσου τα λάφυρα με τους νικητές;

30. Ο Θεός είναι αγαθός, αλλά και δίκαιος. Γνώρισμα δε του δικαίου είναι να ανταμοίψει κατά την αξία, όπως λέει η Γραφή «ευεργέτησε, Κύριε, τους αγαθούς και τους ευθείς εις την καρδιά. Εκείνους δε παρέκλιναν σε πολύπλοκους δρόμους ο Κύριος θα τους οδηγήσει μαζί με τους εργαζομένους την ανομία»
31. Ο Θεός είναι ελεήμων αλλά και κριτής. Διότι «αγαπά την ελεημοσύνη και κρίση ο Κύριος». Γι' αυτό λέγει «για το έλεος και την κρίση θα ψάλλω σε εσένα Κύριε».
32. Μάθαμε ποιοι θα ελεηθούν από το «μακάριοι οι ελεήμονες», διότι αυτοί θα ελεηθούν».
33. Βλέπεις με πόση δικαιοσύνη χρησιμοποιεί το έλεος; Ούτε άκριτα ελεεί, ούτε χωρίς έλεος κρίνει, διότι «ο Κύριος είναι ελεήμων και δίκαιος». Ας μη γνωρίζουμε λοιπόν το Θεό κατά το ήμισυ κι ας μη θεωρούμε τη φιλανθρωπία του αφορμή οικηρίας.
34. Για τούτο υπάρχουν οι βροντές και οι κεραυνοί, για να μη καταφρονείται η αγαθότητα. Αυτός που ανατέλλει τον ήλιο καταδικάζει και με τύφλωση. Αυτός που δίνει τη βροχή βρέχει και το πυρ. Ο ήλιος και η βροχή είναι γνωρίσματα της χρηστότητας του Θεού, η τύφλωση και το πυρ της αυστηρότητάς του. Ή να αγαπήσουμε λοιπόν το Θεό εξ' αιτίας των πρώτων ή να τον φοβηθούμε για τα δεύτερα, ώστε να μην λεχθεί και σε εμάς το «ο καταφρονών τον πλούτο της αγαθότητας και της ανεκτικότητας και της μακροθυμίας του Θεού, αγνοών ότι η ανεκτικότητα του Θεού σε οδηγεί στην μετάνοια; Σύμφωνα δε με την σκληρότητά σου και την αμετανόητη καρδιά σου αποταμιεύεις για τον εαυτό σου οργή κατά την ημέρα της Θείας οργής»
35. Επειδή λοιπόν δεν είναι δυνατό να σωθούμε, χωρίς να πράττουμε τα έργα που απαιτούν οι εντολές του Θεού, ούτε είναι ακίνδυνο να παραλείψουμε κάποια προσταγή του, (γιατί είναι φοβερή έπαρση να γίνουμε κριτές του νομοθέτη μας και άλλους μεν από τους νόμους του να εγκρίνουμε άλλους δε να απορρίπτουμε) εμείς οι αγωνιστές της ευσέβειας, που τιμήσαμε τον ήσυχο και απερίσπαστο βίο σαν συνεργάτη για την τήρηση των ευαγγελικών διδαγμάτων, ας φροντίσουμε από κοινού και ας αποφασίσουμε να μη μας διαφύγει καμιά εντολή.

36. Διότι εάν ο άνθρωπος του Θεού πρέπει να είναι τέλειος, όπως απαιτεί η Γραφή και όπως απέδειξε ο λόγος μας πρωτύτερα, πρωτίστη ανάγκη είναι να καταστεί καθαρός με τη τήρηση όλων των εντολών για να αποκτήσει έτσι το μέτρο της πνευματικής ωριμότητας και της δωρεάς και την ηθική τελειότητα του Χριστού διότι και σύμφωνα με τον θείο νόμο και αν ακόμη είναι καθαρό το ακρωτηριασμένο ζώο, δεν είναι ευπρόσδεκτο ως θυσία στο Θεό.
37. Αυτό λοιπόν το οποίο ο καθένας κρίνει ότι υστερεί ως το ειθέσει για να εξεταστεί από κοινού. Γιατί ευκολότερα θα εξευρεθεί αυτό που αγνοούμε με την φιλόπονο διερεύνηση των πολλών, αφού γνωρίζουμε ότι ο Θεός, σύμφωνα με την υπόσχεση του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, μας χαρίζει την εύρεση του ζητουμένου με τη διδασκαλία και τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος.
38. Όπως λοιπόν «το κήρυγμα για μένα είναι επιτακτική ανάγκη και όπως καταδικάζομαι αν δε κηρύττω το ευαγγέλιο», έτσι κι εσείς κινδυνεύετε εξ ίσου εάν παραμελήσετε τη διερεύνηση ή δεν δείξετε ζήλο και επιμέλεια για την φύλαξη των παραδεδομένων και για την έμπρακτη εφαρμογή τους.
39. Γιατί λέει ο Κύριος «ο λόγος τον οποίο είπα, εκείνος θα κρίνει ταυτόν στην έσχατη μέρα», και «ο δούλος ο οποίος δεν γνώρισε μεν το θέλημα του Κυρίου του, εποίησε δε άξια πληγών θα δαρθεί λίγο εκείνος δε ο οποίος ήξερε και δεν έπραξε ούτε ετοίμασε τον εαυτό του για το θέλημά αυτού θα δαρθεί πολύ». Ας προσευχηθούμε λοιπόν, ώστε η έκθεση του λόγου μου να μην επιδέχεται μομφής η δε διδασκαλία να φέρη καρπούς σε εσάς.
40. Επειδή λοιπόν γνωρίζουμε ότι οι λόγοι της θεόπνευστης Γραφής θα σταθούν μπροστά στα μάτια μας πάνω στο βήμα της κρίσεως του Χριστού, (διότι «θα σε ελέγξω και θα παραστήσω τις αμαρτίες σου κατά το πρόσωπό σου», λέει η Γραφή) ας προσέξουμε με καθαρό νου όσα λέγονται κι ας βαστούμε να εφαρμόσουμε έμπρακτα και με ζήλο τα θεία διδάγματα, διότι δεν γνωρίζουμε ποια μέρα ή ώρα έρχεται ο Κύριος μας.